

Jiří Weil

**ŽIVOT
S HVĚZDOU**

1949

NAKLADATELSTVÍ ELK
PRAHA

I

Růženo,« řekl jsem, »lidé usedají k prostřeným stolům v této hodině, na stolech jsou vázy s květinami, talíře řinčí a z polévkových mis se kouří, pouštějí se do jídla, krájejí noží maso a nabírají je vidličkami, utírají si ústa ubrousky a pijí pivo, pak blaženě odpočívají v tuto hodinu, všude v restauracích a domácnostech.«

Růžena mi nemohla odpovédět, nebyla v pokoji, nebyla vůbec se mnou. Nevěděl jsem, co se s ní stalo, neviděl jsem ji již dlouho. Snad nebyla vůbec na světě, snad vůbec nikdy nežila.

A já jsem s ní mluvil, musil jsem s někým mluvit, vařil jsem si jídlo na bubínku, bylo mi zima, protože bubínek nechtěl ohřívát mansardu, nepřiléhaly dveře a okna, marně jsem je utěšoval starými ponožkami, dvakrát jsem již vyčistil troubu, byl jsem unavený, umazaný a zoufalý, měl jsem hlad a byla doba oběda.

»Růženo,« řekl jsem, »nyní pijí lidé černou kávu, nu, třeba to není pravá černá káva, ale sedí si v teple po dobřím obědě, a já mrznu, Růženo, a mám hlad.«

Mansarda byla plna čmoudu, snad z bubínku, snad z cigaret, které jsem kouřil. Sbaloval jsem je z čajové náhražky, bylo to snad jahodové a malinové listi, nemohl jsem kouřit chmel, byl jsem po něm ospalý a bolela mě hlava.

»Růženo, nyní si lidé zapalují cigaretu, vyfukují kouř a poslouchají rozhlas, jsou již dávno po obědě a těší se

jíž na svačtinu, brzo budou pít bílou kávu a přikusovat rohlíky, jak je to již dlouho, co jsem nejedl rohlík?»

Musil jsem s někým mluvit, byl jsem sám, úplně sám v ledové mansardě, plné zápachu a čmoudu, musil jsem znovu rozdělat oheň, foukal jsem do hořících třísek a bál jsem se, že oheň zase zhasne, měl jsem málo zápalek, byl jsem v baráčku na předměstí v umazaných teplácích. U bubínku ležely matrace, na stěně ve výklenku visel zimník a jediné šaty.

Spálil jsem postel a skříň, spálil jsem všechno, co se dalo, protože jsem neměl uhlí a protože jsem jim nechtěl nic dát, nedostanou ode mne nic, ani staré ponožky, kterými jsem utěsnil okna a dveře, ani záclony, ze kterých jsem udělal hadr na podlahu, ani nábytek, který již spolykal bubínek. Nevěděl jsem ještě, co mám udělat s matracemi, musil jsem na něčem spát, na holé podlaze by bylo zima, nevěděl jsem také, co mám udělat s mycím stolem, byl z tvrdého dřeva, neměl jsem dosti sil, abych jej rozřezal, měl mramorovou desku, tu jsem hodil do zahrady, aby se rozbila, ale nerozbila se a dusila trávu. Matrace jsem chtěl spálit, až se mnou něco provedou. Mycí stůl musim pak také nějak zničit a pak tu zůstane jen starý, rozviklaný kuřácký stůl, ano, nespálil jsem jej úmyslně, ačkoli to bylo tak snadné, byly to jen tenké bambusové hůlky. Kuřácký stůl musil zůstat. Až přijdou zabavovat nábytek, najdou jen rozpraskané stěny, prázdnou mansardu, rozbitý bubínek a uprostřed bude kuřácký stůl; jediný kus nábytku, který se k něčemu nehodí, bude vladenem pokoje.

»Růženo,« pokračoval jsem v hovoru, »neposloucháš mě, patrně látáš v této hodině punčochy nebo chytíš očka, přemýšlíš asi o filmu, který jsi viděla, je to hloupý film, Růženo, nestojí za to, abys na něj mysli, je to český film o lásce a nějakém modrém závoji, viděl jsem plakáty a hned jsem si všechno přimyslel, pak jsem také viděl někde za výlohou obrázky, hraje v něm nějaká tlustá slečna ve dvojí úloze, někdy se směje a někdy pláče.«

»Raději bys mi měla poradit, jak mám vařit oběd na bubínku, oheň mi nechce hořet, podívej se, vždyť jsi byla vždy rozumná, věděla sis se vším rady. «Utec, Pepíku,« říkala jsi, „budeš mít hrozný život, vždyť máš jen sebe a takovým lidem se špatně žije v těžkých dobách.“«

Neutekl jsem, bál jsem se přejít hranice, neměl jsem nikoho, kdo by šel se mnou, byl jsem sám a nikdo mi nemohl poradit. Měl jsem strach, že mě chytinou na hranicích, nevěděl jsem, co bych si počal v cizí zemi.

Foukal jsem do ohně a díval se do stropu; bylo tam vlhké kolo, velká skvrna, která stále rostla, a někdy, za prudkých dešťů, z ní kapala voda, bylo to na místě, kde byla střecha proražena. Znal jsem to místo, sám jsem rozbíjel v létě tašky sekerou, byl jsem sám v domě, chtěl jsem, aby se rozpadl, přál jsem si, aby se rozpadl v trosky, než se mnou nějak zatočí.

Ale na podzim, když začalo pořádně krápat, to bylo zlé a v zimě také, když napadal na střechu sníh. Nu, voda se mi nechtěla vařit, měl jsem v ní kosti, dobré, velké kosti, musil jsem je rozbít sekerou, aby se vešly do hrnce, a také jsem s ních oškrábal hodné masa, z toho jsem si chtěl uvařit guláš. Nejedl jsem již dlouho maso, toužil jsem po něm vášnivě, představoval jsem si, jak se zakousnu do vepřové, bude mít chruplavou kůrku, která se bude rozpívat na jazyku, nebo budu trhat zuby hovězí maso; bude ho velký kus a bude úplně můj. Ale neměl jsem masový lístek, neměl jsem peníze, abych si jej koupil na černo, a nevěděl jsem také, kdo by mi jej prodal. Chodil jsem jen kupovat krev, tu jsem si směl kupovat, vařil jsem z ní polévku, bylo to přece něco jako maso.

Stál jsem odpoledne u rezníka, měl již krev vyprodanou, protože jsem nikde na špaluku neviděl ten modrý smalt hrnce, ale přece jsem stál, snad mu jí trochu někde zbylo, držel jsem bandasku a čekal.

»Pane Halaburdo,« řekl jsem, »nezbylo vám trochu krve?«
»Všechno jsem ráno vyprodal,« odpověděl rezník. Odsekával pěkné maso, díval jsem se na ně žádostivě, takové

krásné, červené maso, jak by asi chutnalo narychlo opečené, ano, to by byl beefsteak, kdysi jsem je také jedl, povídám lidičky, snědl jsem spoustu beefsteaků.

Ležkoval jsem v krámě a díval se, jak řezník střihá lístky a vydává porce, nevěděl jsem, co bych si zitra uvařil, spoléhal jsem na krev, vždyť jsem měl již uvařeny kroupy, nemohu přece jíst jen suché kroupy, kolikrát jsem je jedl, ale nyní bych nespokojl jednu kroupovou kuličku, když jsem se tolik těšil na krev.

»Pane Halaburdo,« sápal jsem, »víte přece, že nesmím ráno nakupovat a já bych tak rád koupil krev.«

»Víte co, prodám vám kosti, můžete si z nich uvařit polévku.«

Měl jsem radost z kosti a řekl jsem si, že si uvařím slavnostní oběd, byly to velké, krásné kosti a visely na nich kousky masa.

Šel jsem domů, uložil kosti a pustil se do sekání dřeva, musil jsem si připravit trochu třísek, schovával jsem si dlouho suché prkno z postele, dlouho mi vydrželo, bušil jsem do něho mnohokrát sekerou a ruce mi při tom mrzly, měl jsem staré vlněné rukavice, ze kterých mi lezly prsty. Třísky jsem si přece vždycky opatřil.

Pak jsem si sedl až těsně k bubínku, postavil hrnec na vodu, ale vodu jsem již neměl, spořičboval jsem ji, když jsem si umýval začerněné ruce, a musil jsem jít k pumpě. Rozbil jsem přívodovou rouru jednou v létě, brzy po rozbití sířechy, řekl jsem si tenkrát, že lidé snad budou bydlet v rozbořeném domě, ale nebudou chtít bydlet bez vodu, oni jistě ne. Voda tekla někam do země, uteklo jistě mnoho vody, ale nebyl to můj dům a já jsem neplatil účty za vodu.

Vzal jsem konev a šel na roh ulice k pumpě. Bylo u ní náleď a nohy mi klouzaly, ruce mě páliły, jak jsem svíral drážadlo, voda tekla pomalu a neochotně, a vída, přece jsem naphnil konev. Vlekl jsem ji a ledová voda špláchala na ruce, musil jsem je hrát nad bubínkem.

»Ruženo, je půl třetí a já nemám ještě oběd, tolik jsem se na něj těšil, ráno jsem pil černou vodu a příkusoval chleba, pak jsem ještě krájel hubený sýr. Vstal jsem pozdě, to víš, musím vstávat pozdě, protože je v pokoji zima. Na pile mi slíbili, že mi přenechají trochu dřeva, ale víš, jak hlňá bubínek dříví, a uhlí nechce jinak hořet.«

Vzpomněl jsem si, že mi zbyl ještě rám od drátěné vložky do postele, seběhl jsem do sklepa, ať oheň třeba zhasne, ale musím mít dříví, sekeře jistě naskočily zuby, jak sjížděla po drátech. Ale když jsem se vrátil, oheň ještě nezhasl, přiložil jsem trochu dříví a teprve potom začala voda trochu vřít. Seděl jsem u bubínku, bylo mi teplo — věděl jsem, až zhasne oheň, že budu ležet na matracích ve spacím pytli, v jedné ruce knihu, a čist, pak, když budou prsty zábnout, vystrčím druhou ruku. Budu tak dlouho čist, až mi budou klesat víčka, a pak budu dlouho, dlouho spát.

Avšak někdy nemohu dlouho usnout, převaluji se v pytli, přepadá mě strach, škrtí mě, chce se mi křičet hrůzou. To, když se bojím, že si oni pro mne přijdou.

Nebo mě napadne, že si mě zavolají do obce a pošlou mě na nucenou práci, byl jsem již jednou u odvodu, tenkrát mě neposlali, ale nyní mě určitě pošlou, kryjí svou kůži, musili by tam jít sami a někoho musí poslat, ať ~~nechávají~~ ~~jednapadesát kilogramů~~, přece jim na tom ~~vůbec nezáleží~~, sedí si v teplém úřadě, je jim jedno, co se stane s Josefem Roubíčkem, bývalým bankovním úředníkem, protože takových Roubíčků bylo a je.

Nemohu spát a pokouším se čist, ale písmena se pletou, třesu se zimou a strachem, chtěl bych, abys byla se mnou, Ruženo, v této chvíli, spali jsme spolu na širokém couchi, když jsi ke mně přišla na návštěvu, a ráno jsi vařila kávu, nesla jsi mi ji, jak voněla tenkrát káva a jak chrupaly rohlíky, usděla jsi ke mně, plli jsme ji spolu a pak jsem si zapálil cigaretu a dlouho se povaloval na posteli, zatím co ses myla v koupelně. Jistě bys teď zahнала můj strach.

Jedl jsem polévku z kostí a vydloubl si morek, lámal

jsem do polévky tvrdý chléb. A guláš mi chutnal, třeba jsem udělal omáčku bez tuku a třeba nebylo vidět maso. Měl jsem špačka z pravé cigarety, smíchal jsem jej s čajem a dobře si zakouřil, bylo mi teplo, zapomněl jsem na všechno, věděl jsem, že jsem doma, byly mi příjemné holé stěny, zamiloval si i vlhké stropní kolo v této chvíli, neboť i ono bylo ještě moje.

»Děkuji ti, Růženo,« řekl jsem, »děkuji ti za společnost, měl jsem dobrý oběd a je mi nyní teplo, je dobře, žes mě naučila v chatě vařit.«

Růžena neodpovídala. Seděl jsem ve tmě, nechtělo se mi vstávat a otočit vypínačem, ale ze tmy zářily žhavé uhlíky v bubínku, díval jsem se na ně a kouřil listí, do něhož jsem zamíchal tlustého špačka.

II

Onoho dne se mi zdálo o lese. Šli jsme dlouho a dlouho s Růženou lesem, neznali jsme dobře cestu, neměli jsme s sebou mapu, ale bylo nám to jedno, šlapali jsme a smáli se. Překážky přece musí být konec lesa. Ale stezka se náhle změnila, les zčernal, neviděli jsme již slunce, padla na mne tížkost, že z lesa nevyjdeme, shodil jsem torzu a lehl si na mech. Růžena se nade mnou naklonila. Vyčítala mi něco, nerozuměl jsem jí dobře, mluvila o hrncích a kotlíku, nepamatoval jsem se na žádný kotlík ani na hrnce a říkal jsem jí, že její přítelkyně Mánka ji zrazuje, vykládá o ní klepy.

»Růženo,« křičel jsem, »ty mě nemáš ráda.«

Najednou tu byl kotlík, o kterém mluvila Růžena, byl měděný a celý se leskl, takový jsem kdysi viděl u babičky, když jsem byl malý a chtěl jej strhnout se zdi; kotlík byl obrovský, povstal na nohy a kráčel přímo na mne, Růžena zmizela a já byl sám v lese s kotlíkem, nohy mi zdřevěněly a kotlík vykračoval vpřed, nyní se proměnil ve velký buben, kdosi do něho prudce bušil a křičel, možná, že to křičel sám buben, pak se nějak rozplýval, já se začal probouzet a uslyšel jsem nyní vědomě, že někdo u branky vykřikuje mé jméno: »Rou-bíček, Rou-bíček.« Nemohl jsem ihned vylézt ze spacího pytle a hlas u branky stále řval, musí to být někdo, kdo má právo takhle řvát, soukal jsem se z pytle a konečně jsem vyskočil a otevřel branku. Byl jsem v tepláčkách, nemusil jsem se oblékat.

»Vy jste Roubíček,« řekl člověk u branky, »člověk se tady může ukřičet, zvonek nemáte, spal jste nebo co? Tady máte obsilku od obce.«

»Prosím vás, pane, nevíte, co mi chtějí?«

»Já roznáším poštu.«

Měl jsem na sobě jen tepláky a bylo mi zima, vyběhl jsem po schodech a cestou se podíval na obsilku. Byl jsem objednán na devátou hodinu, nebudu si již moci ohřát vodu na černou kávu, nebudu se moci ani trochu zahřát u bubínku, budu se musit umýt v ledové vodě a vyjít zmrzlý do mrazivého dne, nechtělo se mi svičkatí tepláky, byly zahřáté, ale musil jsem se mýt, voda páčila. Ukrojil jsem si kus chleba a toho hubeného syra.

»Kdybych měl termosku,« řekl jsem si, »mohl jsem si si večera ohřát vodu a dnes bych si něčím zahřál žaludek. Tak by se lépe jelo do Prahy tramvají.«

Měl jsem kdysi termosku, ale rozbil jsem ji, byla to dobrá termoska, nosil jsem ji s sebou na výlety a vycpal mechem, spadla mi jednou se židle a rozbila se.

Třásl jsem se zimou ve vlečném voze tramvaje, chodil jsem od jednoho konce ke druhému, dokud byl vůz prázdný, a pak jsem přešlapoval, záblý mě nohy, měl jsem roztrhané ponožky a lehké letní žluté sifovice. A bylo mi zima, až mi slzely oči, toužil jsem, abych se mohl aspoň zahřát cigaretou, ale neměl jsem ji, nemohl jsem si ji ukrotit z náhražky čaje, nemohl jsem se jít ohřát do automatu ve městě, protože všude byly nápisy »nepřístupno«.

Utíkal jsem ulicemi a těšil se, že bude v kancelářích teplo. Chodil jsem po chodbách a hledal člověka, který mě objednal. Byl to čtyřpatrový dům, plný lidí, chodili tam po schodech sem tam, nahoru a dolů, tlačili se v chodbách a čekali u dveří. Hlučeli a pobíhali, nikdo z nich mi nemohl nic říci o dveřích, do kterých jsem byl objednán, všichni si cosi obstarávali, byli nevrli a nevráží, zdálo se, že se na mne dívají nepřátelsky, protože přišel ještě jeden člověk, který bude něco žádat a chtít,

ráže se nedostane na ostatní. Vystoupil jsem do čtvrtého poschodí, šel jsem za lidmi, kteří kamsi spěchali, myslil jsem si: Ti lidé jsou asi jisté do té mé kanceláře. Ale zastavovali se u okénka a viděl jsem, jak tam berou hrnečky čaje a míchají jej lžičkou přivázanou na provázku. Postavil jsem se do řady a čekal, až na mne dojde. »Dejte mi čaj,« řekl jsem tlusté paní, která jej nalévala z velkého hrnce. Vedle ní stál jakýsi člověk a ostře si mě prohlížel.

»Začtenení?« zasykl.

»Nemohl jsem mu odpovědět. Nevěděl jsem, co je to začtenení, chtěl jsem jen čaj z náhražky, teplý, neslazený, abych spláchl hořkost hrdla.«

»Zaměstnání? V kterém oddělení jste zaměstnán?«

»V řadě zaměstnán. Chtěl jsem trochu čaje.«

»Zaměstnání? Je buřet jen pro zaměstnance.«

»Kterí stáli za mnou, netrpělivě mě strkali, abych již šel. Stál jsem bezradně, díval se na velký hrnec čaje, kterého se kouřila krásná pára, a polykal jsem husté slzy.«

»Tak se hněte,« volali na mne.

»Odstoupil jsem od okénka a podíval se na lidi, kteří na mne křičeli, vypadali dobře, byli plní úřední horlivosti, tlačili se u okénka, jako by vykonávali nějaký důležitý úkol.«

»Ano, jsou to úředníci a někdo mi řekne, kde jsou pro mne ty pravé dveře.«

Vybral jsem si jednoho, který uskrákal pomalu čaj a byl náležitě starý, a ukázal mu obsilku.

»Musíte jít do druhého patra, tam je registrace, vždyť to máte v přízemí napsané, copak neumíte číst?«

»Postavil jsem se přede dveře v druhém patře, byla tam správu spousta lidí, a přemýšlel jsem o slově »registrace«. Neměl jsem rád cizí slova, byla vždy nepřátelská. Vyplňoval jsem již mnoho dotazníků a odpovídal na pytle otázek, usmíval jsem se vždy rozpačitě, když jsem měl odpovědět »z čeho žijete?«. Copak jsem sám věděl, z čeho

žiji? Napsal jsem jednou » z podpory«, ale nebyla to pravda, podporu jsem od nikoho nedostával a v posledním dotazníku jsem odpověděl »tak«.

Lidé, kteří stáli za mnou v řadě, byli zamklí, mluvili mezi sebou šeptem. Zeptal jsem se souseda, jak dlouho budem ještě čekat.

»To je náramná procedura a potom ještě musíte do Střešovic.«

Střešovice bylo slovo, kterého jsem se bál ze všech nejvíce, znamenalo úřad, kterému jsem byl vydán do nevěle, byl to tajemný úřad, v němž se chodilo po špičkách, mnoho mužů, kteří tam vešli, se nevrátili a ti, kteří se vrátili, leželi...

Měl jsem hlad, ale nyní jsem na něj zapomněl, jen ta hořkost v ústech zbyla. Čekal jsem tiše.

»Růženo,« řekl jsem si, »čekal jsem také na tebe mnohokrát, čekal jsem také takto tiše, třeba jsem nevěděl, přijdeš-li, a přece jsem čekal, věděl jsem, že bys ráda přišla, kdybys jen mohla, protože mě máš ráda. Neviděl jsem nic, co se kolem dělo, když jsem na tebe čekal, snad jsem byl sám na celé ulici, ale možná, že chodili kolem mne lidé a že jezdily tramvaje. A teprve když jsi přišla, dalo se všecko do pohybu a já jsem uviděl výklady obchodů a kolemjdoucí, uslyšel jsem řinčení tramvají a troubení houkaček.«

Pomalu se posunovala řada, vždy byli vpuštěni tři lidé, když jini tři odcházeli; snažil jsem se zapomenout na špinavou chodbu a na únavu.

Prvně jsem se setkal s Růženu o Silvestra, neměl jsem žádnou společnost, smluvil jsem se s Františkem Stejskalem, vedle něhož jsem seděl v bance, že si někam vyjdeme. Prošli jsme již mnoha podniky, všude jsme chvíli seděli a něco pili, nebyli jsme vůbec opilí, jen trochu v dobré náladě a nevím ani, jak jsme se dostali k »Pokorným«. Bylo to něco mezi barem a taneční síní, byl tam špatný jazz, ale měli atrakci, houslistu, který přehazoval housle přes rameno a fidloval na zádech, lehl si na zem, vyha-

šel housle a zase je chytil, lidem se to velmi líbilo.

Bylo nabitó, neměl jsem chuť zůstat, ale František tam uviděl známého, přisedli jsme k němu, řekl mi, že je to Jarka Pospichal. Vedle něho seděla dívka, František mi představitel jako Jarkovu ženu, Růženu. Podíval jsem se na ni, chtěl jsem ji říci něco příjemného, byl jsem ve veselé náladě, byla vysoká a štíhlá, nevypadala vůbec jako vdaná paní, měla živé oči.

Nejsímal jsem si Jarky Pospichala, který byl zmožený. Nevěděl jsem se, že je také bankovním úředníkem, ale spěchal spořitelně. Já jsem se díval na Růženu a Jarka — jako by o nás nevěděl — se pojednou rozpovídal, nepočítal jsem a díval se upřeně jen na paní Růženu. »Nevěděl jsem,« řekla, jako bychom se znali léta, »ale teď jsem se mezi napěchovaný dav, tiskli jsme se k ní,« řekla, »tam bylo tolik lidí, točila se mi hlava a já jsem řekl: uprostřed tance:«

»Nevěděl jsem,« řekla, »tam bylo tolik lidí, točila se mi hlava a já jsem řekl: uprostřed tance:«

»Nevěděl jsem,« řekla, »tam bylo tolik lidí, točila se mi hlava a já jsem řekl: uprostřed tance:«

»Nevěděl jsem,« řekla, »tam bylo tolik lidí, točila se mi hlava a já jsem řekl: uprostřed tance:«

»Nevěděl jsem,« řekla, »tam bylo tolik lidí, točila se mi hlava a já jsem řekl: uprostřed tance:«

»Nevěděl jsem,« řekla, »tam bylo tolik lidí, točila se mi hlava a já jsem řekl: uprostřed tance:«

»Nevěděl jsem,« řekla, »tam bylo tolik lidí, točila se mi hlava a já jsem řekl: uprostřed tance:«

»Nevěděl jsem,« řekla, »tam bylo tolik lidí, točila se mi hlava a já jsem řekl: uprostřed tance:«

»Ostatně, máte pravdu, jsem z venkova, tam, kde jsme s Jarkou chodili do školy.«

Řekl jsem, že jsem z města, ale že jsem byl vždy sám, vypravoval jsem jí o sobě v hluku sálu a hudby, jak si mě vzali strýc s tetou k sobě, jak mi výtčali každý halét a jak se mě brzy zbavili, když mi opatřili místo v bance.

Růžena mlčela, a já jsem ani nevěděl, zdali ji zajímá, co jí povídám. Když vstala, stiskli jsme si ruce. Pak jsme zapadli do laciné hospody na dršťkovou polévku a černou kávu, bylo to k ránu, seděli tam lidé a pili pivo, musili jsme s nimi zasednout, byl tam harmonikář, František a Jarka civěli tupě pod stůl a podřimovali u sklenic.

Seděli jsme s Růženou u sebe a nic jsme neřikali. Chtěl jsem jí vykládat, že je to všechno nesmysl, ale nějak jsem všechno zapomněl a raději mlčel. Bylo šedivé ráno, když jsme se rozcházeli, chodníky byly blátivé a se střech krá-palo, díval jsem se za Růženou, když odcházela s Jarkou, a byl jsem znovu sám a pomalu jsem šel domů.

»Došlo na vás,« strčil mě kdosi vzadu.

Vstoupil jsem do dveří a odevzdal úředníkovi obsílku.

»Roubíček Josef,« četl pomalu, »sedněte si.«

III

Musil jsem odpovídat na otázky a úředník diktoval odpovědi písaře, byl to dlouhý výslech a zdálo se, že formuláři nikdy neskončí, pojednou jsem však přestal počítovat strach a chtělo se mi smát takové marnotratné námaze, kterou je plýtváno na jakéhosi Josefa Roubíčka, o kterého se nikdy nikdo nestaral. Je nyní důležitý, až příliš důležitý, chtějí o něm vědět každou maličkost, měří ho a váží, vytahují na světlo jeho minulost.

»Tak jsme hotovi,« řekl úředník, »zítřka přijdete v 9.50 do Střešovic — přesně na vteřinku.«

Nebylo mi již zima, měl jsem jen hlad, bylo již téměř dvanáct hodin, nevěděl jsem dobře, co znamenal dlouhý výslech. Zeptal jsem se:

»Snad mi aspoň řeknete, co to všechno znamená, žiji daleko na předměsti a nevím o ničem. Co bude se mnou?«

»Já to také nevím, a kdybych věděl, nesmím nic říci, máme to nařizeno z vyšších míst. Je to registrace, týká se to vystěhovalectví.«

Budou mě tedy stěhovat, neměl bych žádných námitek, vystěhuji se rád kamkoli, ačkoli nevím, co bych kde dělal, neumím nic než sedět u stolu a počítat polohy, vystěhuji se rád od bubinky, spálím matrace a svinu spací pytel, půjdu někam do jiné země.

Nechtělo se mi vyjít z té budovy na ulici. Věděl jsem, že budu musit jet dlouho tramvají a doma budu musit rozdělat oheň, trvalo mi vždy dlouho, než jsem se ohřál

a uvařil jídlo, měl jsem před sebou celou půlku dne a nevěděl jsem, co s ní. Byl jsem unaven, a přece jsem věděl, že nebudu spát, protože budu myslet na Sřešovice.

Sestupoval jsem po schodech pomalu, byl jsem již blízko východu, když na mne někdo zavolal. Poznal jsem Karla Wienera. Ne, nebyl to ani známý, setkali jsme se několi-krát na schůzích bankovních úředníků, byl zaměstnán ve vznešené bance a chodil si pyšně. Neměl jsem ho rád, ale nyní jsem ho uvítal přátelsky, zdržím se aspoň trochu v teplé budově.

»Někteří bych, že vypadáte dobře, ale kdopak dnes dobře vypadá?«

Podíval jsem se na Wienera. Měl odřený zimmnik, byl bez kravaty a pod zimmnikem mu čouhaly nežehlené kal- hovy, na nohou měl vysoké kožené boty. Ale všechno bylo z dobré látky a tváře měl růžové.

»Co jste tady dělal?«

Řekl jsem mu to. Podíval se na mne zvláštně.

»Nu což, možná, že je to k něčemu dobré. Tady člověk nikdy neví, co má dělat. Myslíš si, kdovíjak je chytrý, a udělá zrovna hloupost. Nebo spadne do nějaké kaše a ta kaše je vlastně jediné východisko. Ačkoliv vám musím říci upřímně, že nikomu z těch úředníků se do Sřešovic nechce. Posílají tam takové lidi, jako jste vy, kteří nemají žádnou protekci. Nu, mne tam nedostanou, ale zato mě poslali do Lípy.«

Věděl jsem, co je to Lípa, byl to onen statek, do kterého mě také chtěli poslat.

»A Ruda Fantl se zabil.«

»Jak se zabil?« řekl jsem. Fantl byl Wienerův kamarád, byl zaměstnán u výrovního podniku, měl mnoho peněz. Wiener mi kdysi vypravoval, se s ním jezdí někam autem na venek.

»Tak, sám se zabil. Nervy mu nevydržely. Dostal visum do Jižní Ameriky, všechno měl již povoleno, a pak začala válka. Vzal si cyankali a měl to odbyto.«

»Je cyankali dobrý?«

...ob může být. Účinkuje jako blesk.«
...východu a lidé chodili kolem nás, nahoru
...Vrátnice se tlačil dav, lidé se vypyávali vrátného,
...křičel z okénka.

...být vrátným. Sedí si v teple a křičí na
...také je hned na ráně, když oni přijdou na
...Pojďte si někam sednout.«

...Měl jsem jen pár korun, které jsem
...na tramvaj a na chleba.

»Věstarejte se, pozval jsem vás.«

...do hospody blízko budovy, byly tam holé
...stoly a hrubé židle, na dveřích bylo napsáno
...Bylo tam plno lidí a tlačili se u stolů, ohlíželi
...sebe a vrtěli se na židlích. Wiener
...brambory s omáčkou, nebylo to dobré
...měl hlad a v hospodě bylo teplo. Wiener
...znal mnoho lidí, šeptal si s nimi, zachytil jsem
...hozhovoru:

...mají husy.«

...unaven a chtělo se mi spát, nechápal jsem,
...ale bylo mi to jedno, seděl
...v teple a podřimoval jsem, ani jsem nevěděl, že
...jsem již není u mého stolu.

...strčil do mne, »nemůžete tady spát a
...nemůžete sedět. Zaplatil jsem již,
...«

Poděkoval jsem mu a rozloučil se s ním.

»Tady máte ještě dvě cigarety na cestu.«

Byly to opravdové, skutečné cigarety.

Doma jsem si rozdělal oheň a uvařil kávu, koupil jsem
...jako salám, nevím, z čeho
...že z říčních krabů, a jiní
...že jim to kupovat.

Nemohl jsem tentokrát mluvit s Růženou, byla nějak
...vzdálena, asi mi ji zahnal a zapudil v té špinavé
...mého jména a soukali ze mne
...Mluvil jsem tedy se smrtí.

Sedím mezi holými stěunami u rozbitého bubinku, jim špatný chléb a sekané maso z říčních krabů. Připluli odněkud z Číny. Nemám již nic. Zahnali mě sem a já již nemohu nikam. Chatěji mi vyrvat i tenhle holý pokoj, do kterého prší, nechťji ani dovolit, abych spal na holé zemi a čel nejmeně po desáté tytéž knihy. Odvlekou mě do cizí země a tam mě možná zabijí. Nevěřím, že by dovolili žít. Lidé, kteří se tlačili u dveří, byli ustrašení. Wiener mě přece litoval. To z lítosti mi objednal oběd, ze soucitu mi dal cigarety. Má milá, je těžko umírat? Růženy bych se neptal, ta by se mi vysmála. Avšak já nechci mluvit s Růženou, s kým mluvím? Mluvim s tebou. Kdo to je, s tebou? Volám tě, a přece tě nevidím. A jsi také ženského rodu. Ale chtěl bych již jednou tiše spát. Dovedeš ty, neznámá, strašná, sladce uspat? Mluv! Uzavřel jsem se do těchto stěn, a přece mě z nich chtějí vytáhnout. Proto mě vyslýchali a zapsali si všechno. Snad si myslí, že i ty máš ráda položky a účty. A co kdyžby šel k tobě bez jejich pomoci, bez jejich glejtu? Nemáš pro mne snubní prstýnek z cyankali? Co kdyžbych polkl ten snubní prstýnek a krásně zde zůstal ležet ve spacím pytli, kdyžbych přestal být Josefem Roubíčkem? Jak bych jim asi spletl jejich účetnictví? Ale ne, nespletl bych je. Vyhodili by můj spis. Vynesli by mě po úzkých našich schodech. Spálili nebo zakopali. Ale já nemám nic, ani cyankali, ani snubní prstýnek od Růženky, ani ten tvůj, ty podivná — rodu ženského. Jak bych si je opatřil? Co říkali? — Je to přece tady, je to přece v Praze —

Mluvil jsem již dlouho s knoflíčkou, ale byla to velmi nepozorná společnice.

»Země,« říkal jsem si, »bude taková země, celý den tam bude svítit slunce. Budu se procházet po ulicích jejího města kolem krásných krámů plných zboží, u pultů budou stát příručí a budou na mne volat: „Pojďte, pane Roubíčku, vyberte si. Máme tady všechno — šunku, pravou zrnkovou kávu, šaty z anglického sukna, memfisky a jahody v čokoládě.“ Avšak půjdu kolem nich lhotejně,

... potřebuji již nic. Mám všechno ve svém krásném s kovovým nábytkem, ústředním topením a koupelnou. Spěchám na schůzku s Růženou a nemohu se dovézt. Očekává mě přesně v 9,50. Ano, nejvýš koupím nějaký zabalené do hedvábného papíru, a ponese je jako dárek. „To je Roubíček,“ zaslechnu, jak si šeptají mezi sebou lidé. „Jaký Roubíček?“ — „Ale víte, ten ředitel velkého finančníku, copak jste neslyšel o jeho velkém kousku na burse?“ Usedneme s Růženou na kávu. Růžena sedadla automobilu, křiknu ledabyle na ni. „Kam jedeme, Pepiku?“ zeptá se Růžena. „K moři, do Paříže, pojedeme přes Paříž a tam si koupíš všechno,“

... chtěl dát, nemohl jsem vyvolat bohatství. Šel jsem se podívat na bulváry, viděl jsem Střešovice v útřích.

... házel v pytli, než jsem usnul.

... jsem se brzy, ještě nezačalo svítat, rozsvítil jsem začal si vařit snídaní, musil jsem jet do Střešovic tam přesně v 9,50, říkal úředník. »Určuji vám takovou hodinu,« povídal, »protože bydlíte tak daleko, ale já jsem přesně v 9,50, jinak bude zle.«

... mi vůbec černá káva ani pomazánka z čínských krabů, přestože jsem věděl, že budu v Střešovicích dlouho čekat a budu mít jistě hlad. Ale zapálil jsem si cigaretu. Byla to jedna z těch Wienerových, byl jsem večera ve velkém pokušení ji vykouřit, ale schoval jsem ji na ráno, než půjdu do Střešovic.

... Stál jsem před velkou vilou, byla to obyčejná vila mezi ostatními, ale přece byla jiná. Stáli jsme na ulici, ale nic nemluvil, ani nešeptal. Nohy mě zabýly, jak jsem tam stál dlouho před vrátky. Viděl jsem jejich zářez, stál rozkročen ve dveřích. Díval se jakoby přes rameno, ale věděl jsem, že nás pozoruje. Vlevo byla garáž, jsem o této garáži, tam zavírají ty, které chtějí být; jsme na ulici a blízko garáže.

... této chvíli vychází Růžena na nákup, představoval

jsem si, jak si vykračuje ve válenkách s nákupní taškou, usmívá se do mrazu a přivírá oči.

»Vidíš, Růženo,« řekl jsem, »nyní čekám, až mě vystěhují, čekám před strašnou budovou a nevím, co se mnou udělají uvnitř. A s tebou jsem nechtěl utéci do ciziny.«

Seděli jsme tehdy v letní restauraci nad městem a Růžena řekla:

»Sebereme se, Pepíku, a ujedeme. Nějak se tam protlučeme.«

»A z čeho tam budeme žít? Umrěme hlady v tvé cizině, vždyť já nic neumím, jen sčítat položky v bance, a neznám žádnou cizí řeč.«

»Nevadí, Pepíku, nějak se uživíme, čeho se bojiš, vždyť se máme přece rádi.«

Bál jsem se. Dole pod námi leželo město. Narodil jsem se tam, znal jsem tam skoro každou ulici, měl jsem tam svou kavárnu, svůj biograf, svou trafikku a novinářský stánek. Nechtělo se mi odjet do ciziny.

»Ale, Růženo, to přece nejde.«

»Věděla jsem to, Pepíku, nevím, jak mám z tebe vylouci ten sirach. Uvažuj o tom, jinak se nikam nedostaneme. Jarka se nedá se mnou rozvésti a utéci od něho také nemohu, přece víš, jak je to mezi našimi rodinami, jsem z takového maloměsta, kde si vidí lidé do žaludku.«

Zlobil jsem se, protože Růžena řekla, že se bojím. Bál jsem se, ale nechtěl jsem to přiznat.

»Ale když utečeme, bude to stejné.«

»Ne, tomu ty nerozumíš. Utekla, tak utekla a voda se za ní zavřela, kdežto kdybych žila s tebou v Praze...«

Nerouměl jsem a nechtěl jsem rozumět Růženě, nechtěl jsem odejet do ciziny, ale nevěděl jsem sám, co mám dělat. Měli jsme se rádi, ale musili jsme se scházet tajně, bylo to těžké, byly to stálé vytáčky, kličky a lež. Nebyl to správný život — když jsme se přece měli rádi.

»Nebudeme o tom mluvit, ale jednou budeš litovat!«

Lekl jsem se tenkrát, myslil jsem, že se chce Růžena se mnou rozejít. Vytušila to nějak.

»Ne, já se s tebou nerozejdu, ale co když budu musit...« Ale potom mě políbila a zapomněli jsme na všechno, šli jsme dolů do města krivými uličkami, zastavovali jsme se a líbali, přestali jsme, až jsme přišli do osvětlených ulic.

Teď tady čekáme dlouho. Vrátka se otevřela, hrnuli jsme se do dvorku, kde nás poháněl jakýsi úředník z obce se žlutou páskou, šli jsme rádi, protože jsme byli vymrzlí, kolem garáže k zadnímu vchodu, ale tam jsme musili zase stát. Odevzdali jsme obsílky a úředník se žlutou páskou pouštěl dovnitř lidi podle pořadí hodin a minut. Nyní jsme se ještě víc krčili mrázem, byli jsme již v budově a garáž byla co by kamenem dohodil. Na dvoře stál člověk v uniformě a díval se na nás.

Začal padat sníh.

také vařit jsem se naučil, ale věděl jsem, že to jiní lidé dovedou lépe. Ne, nebyla to žádná dobrá práce.

Lidé, se kterými jsem byl na registraci, vystoupili pak jeden za druhým z tramvaje, zbyl jsem z nich jediný ve voze, seděli tam už jiní lidé a mluvili o jiných věcech, četli noviny. Nevšiml jsem si jich. Bylo k polední, všichni spěchali domů a já jsem musil myslit, usilovně přemýšlet, že padá sníh. Přál jsem si, aby přestal padat, byl to můj nepřítel.

Musil jsem vyčistit chodník před domkem, ve kterém jsem bydlil, protože po ulicích chodili strážníci, vyměňovali očima, kam až má sahati vymetený prostor. Naučili se také křičet.

Měl jsem starou dřevěnou škrabku, kterou jsem musil stále sbíjet, a umetené koště; bude-li padat po celý den sníh a budou-li závěje, bude velmi těžké shrabovat sníh, když mi třetí prsty z roztrhaných rukavic a kručí v žaludku.

A co s tím hladem! Růžena mi kdysi řekla, že se nedovedu zakousnout do pořádného krajice chleba a že si příliš vybírám, ale nebyla to zcela pravda, myslil jsem na jídlo jen tenkrát, když bylo opravdu dobré, a jinak jsem si ho ani nevšiml, četl jsem noviny při obědě a nevěděl jsem někdy vůbec, co jím.

Ale teď, když přišel hlad, pak už jsem začal myslet na jídlo a dívat se po krámech s potravinami, zastavoval jsem se před krámy řezníků, které jsem kdysi rychle mijel, a díval se na kusy syrového masa.

Všude byly nápisy, i na jídelnách, kde prodávali brambory s omáčkou, i na krámech a výčepech. I hlad se naučil křičet! Chodil jsem s ním, měřil nohama pokoj, ale on byl vytrvalejší.

Ale potom se pomalu přece uklidňoval, asi mi nějak zvykl, takže se chvílemi neozýval. Byl jsem slab, snad miloval slabost, snad mě chtěl vidět pokořeného. Ale vždyť jsem s ním nesmlouval, byl jsem jenom rád, že se chová tiše. Báł jsem se, že jej probudím.

Věděl jsem dobře, že se přihlásí k slovu, až budu shra-

bovat sníh, neboť neměl rád, když jsem pracoval. Chtěl jen, abych ležel tiše, abych se nehýbal a abych ho nerušil ze spánku.

A náhle jsem stál zase s Růženou na planině v horách a vítr se sněhem nám sňhal do tváří, prodírali jsme se těžko kupředu, protože nás strhoval vítr, Růžena měla červené tváře, ošlehané větrem, a sněhové vločky jí tály v obličejí. Vyšli jsme vyháťati z boudy a uvázali si lyže v kolně, na pláni nebyl nikdo, bylo špatné počasí, ale chtěli jsme si vyjet, políbil jsem Růženu na mokrou tvář. Měla krásné, štíhlé tělo v lyžařském obleku, smála se, když jsem ji při polibku setřepal sních na krk, a já jsem se také smál, prodírali jsme se těžce, srážel nás vítr, byli jsme udýcháni, když jsme vjeli do lesa, ale bylo tam ticho, sjižděli jsme dolů a smáli jsme se, když jsme nabírali rychlost. Zastavili jsme se až dole u hotelu, shodili jsme lyže a dlouho jsme dupali, abychom se sebe střeptali sních, objednali jsme si kávu a jedli velké krajice hustě namazané máslem.

»Pepíku,« řekla Růžena, »nemyslíš, že by to bylo krásné, kdybychom byli takhle stále spolu, nastavovali tváře slunci, šplhali se do straně a sjižděli do údolí? Tyhle dny jsem ukradla, řekla jsem Jarkovi, že odjíždím na hory s Máňou, ale co kdyby se Máňa vrátila dříve a Jarka ji pokřikal, jakou novou lež bych si musila vymyslet? Někdy si myslím, že Jarka vůbec nevěří všem těm lžím, které mu napovídám, o těch švadlenách, přítelkyních a cestách k příbuzným. Je to tak všechno otrepané, najdeš to v každém románu. Možná, že se jen Jarka tváří, že tomu věří, prostě se nutí, aby tomu věřil, jinak by se musel k něčemu odhodlat, a to se mu asi nechce.«

»Růženo,« řekl jsem, »co na tom, když je kolem sních?« Ale tento sních před mým domem byl vzpurný, musil jsem s ním úporně bojovat. Mrzly mi ruce, a přece jsem se potil námahou, byl černý, špinavý a lepkavý, zápasil jsem s ním, abych jej odtrhl od chodníku; hlad počal řvát a přál jsem si, aby začalo tát a sníh se proměnil v čvachtavé

bláto, ale byla od minuty k minutě větší zima, a já jsem jej musil odklízet.

»To je málo široký chodník,« řekl strážník, »musí být tak široký, jako jej mají sousedé.« Sáhl si s významným pohledem na kapsu, věděl jsem, že je v ní zápisník.

»A pak, podívejte se, máte ještě hodně sněhu, to musí být čistší, to není žádná práce.«

Neodpověděl jsem, nemělo smysl se přít se strážníkem, neměl jsem žádné právo. Věděl jsem to a strážník to také věděl, zašlapoval těžkými botami špinavý sníh, musil jsem jej seškrabovat lopatou, lup — lup — cink — cink!

Tančili jsme tenkrát s Růženou v chatě v těžkých lyžařských botách, nebyli jsme vůbec unaveni, i když jsme musili potom šplhat do kopce za tmy, šlapali jsme a klouzali po vyježděné cestě, zachycovali se větví, těšili se na večeri, objednali si koňak a černou kávu, tančili jsme chvilku při hudbě radia, byli jsme veselí a zapomněli jsme na všechno. A venku ležel bílý sníh, okna na chodbě byla zamžena, když jsme stoupali po schodech do vytopného pokoje. A pak jsme leželi dlouho do noci, když se vítr opíral do okenic, leželi jsme v teple a usmívali se v pokrývkách.

»Růženo,« řekl jsem, »to je naše noc, ze všech nejkrásnější, vítr lomcuje okenicemi, ale nemůže k nám proniknout, sníh víří a zasypává střechu, my jsme však v bezpečí, v teplé posteli, ležíme vedle sebe.«

»Ano,« řekla v polospánku Růžena.

A pak jsme usnuli, nevěděl nám vítr ani sníh, spali jsme přitisknutí k sobě a probudili se, když bylo již světlo a všechno kolem chaty bylo zaváto. Lup — lup — cink — a dost pro dnes!

Byl jsem unaven, a přece jsem nemohl ten večer po práci usnout. Musil jsem myslit na Sítěšovice. A když se to podařilo, probudil jsem se záhy a začal přemýšlet, co jsem podepsal a jaký smysl mělo dlouhé vyptávání a značka, kterou poznamenal člověk v uniformě můj spis. Nedovedl jsem si představit, že by takové čekání, psaní

a vyptávání nemělo význam, nedovedl jsem uhadnout jaký, marně jsem si lámal hlavu. Ti lidé tam ve vile vynaložili příliš práce na Josefa Roubička, nebylo možné, aby z toho vyšel hladce, když bylo popsáno tolik papíru. Musím něčím zaplatit tento papír a práci, ale když jsem neměl to, co ode mne chtěli — cenné papíry, deposita, zlato —, čím pak budu moci uhradit jejich škodu? Snad jen tím svým ubohým hrdlem.

Nemohl jsem pak už vůbec usnout a nemohl jsem číst, bál jsem se také, že začne zase padat sníh a že jej budu musit ráno zametat. A protože se převaluji na matracích beze spánku, protože usnu asi někdy až k ránu, vstanu patrně pozdě, až bude sníh udupán, až bude špinavý, lepkavý, a pak jej budu musit seškrabovat lopatou, která stále vypadává z nástavce.

V

Onoho týdne padal sníh neustále, někdy roztál a opět zmrzl, měl jsem ruce plné mazolů a trčel jsem doma, nikam jsem neodcházel, protože stále padal sníh a já jej sotva stačil odklízet.

Pomalu jsem zapomínal na Střešovice a dotazníky, nedostal jsem již žádnou obsilku, ale přišel posel z obce s příkazem, abych odevzdal hudební nástroje a psací stroj.

Neměl jsem žádný hudební nástroj a neuměl jsem na žádný hrát, psal jsem tužkou, protože jsem již dávno prodal plnicí pero, bylo to dobré pero značky Watterman.

Pak přišel jiný posel a žádal šaty a textilie, jiný chtěl zase kožich a mikroskop. Stále něco na mně chtěli, a já nic neměl.

Opět přišel posel s příkazem, že nesmím nic prodávat ani darovat, že si musím být vědom, že mi můj majetek nepatří, že jsem vlastně jen správcem posledního obleku, ve kterém chodím, a prošoupaných střeviců. Spravuji tyto předměty a jsem placen jejich užíváním. Viděl Mýhil jsem se, když jsem si myslil, že si mě nebudou všimnat, a já zalezl mezi popraskané stěny a chránil se před zimou spacím pytlkem. Chtěl jsem jen spát, nevědět nic a neslyšet. Ale stále něco ode mne chtěli. Tak jako tak. Měl jsem zakázány určité ulice v různých dnech, do některých jsem nesměl vkročit v pátek, do jiných zase v neděli, v některých jsem musil kráčet rychle a nikde se nezastavovat, pletl jsem si názvy ulic a dny a některé ulice jsem ani

neznal, představoval jsem si, že někdy vkročím náhodou do některé ulice, která se bude jmenovat »Hermelinová«, že odkudsi vyskočí strážník a zatkne mě, protože »Hermelinová ulice« je v nějakém nejnovějším seznamu zakázaných ulic, který jsem si ještě nepřečetl. Bylo mi nařízeno, že nesmím chodit do parků, ale věděl jsem, že se dobře nevyznám, co je park a co není, byly tu cesty vroubené stromy, jež mohly být považovány za sady, a také ne-musily.

Toužil jsem být zvířetem. Viděl jsem z okna mansardy, jak si hrají psi na sněhu, viděl jsem, jak se plíží pomalu kočka přes sousední zahrady, viděl jsem koně, jak svobodně pijí vodu z věder, viděl jsem vrabce, jak vylétají, kdy je napadne. Zvířata si nemusila lámat hlavu, do kterých ulic směji vstoupit.

Přál jsem si onoho roku, aby již bylo jaro, byl jsem unaven stálým odklizením sněhu a štipáním dříví. Do-stával jsem čím dál tím více obežníků, v nichž byly opět nové zákazy, dověděl jsem se, že nesmím chodit na umělecké aukce a jezdit na parniku, nesměl jsem chodit na hon a jíst vepřové maso. Snažil jsem se porozumět novým nařízením a mít je stále v paměti, nevěděl jsem, jak je mám dodržovat, nevěděl jsem také u některých, jak bych je mohl porušit. Neměl jsem v úmyslu strílet koroptve a nemohl jsem jíst vepřové maso, protože jsem lístky na maso neměl. Ale třeba přijdu do krámu a pan Halaburda mi řekne:

»Tady máte vepřové maso, pane Roubičku, jaké byste si přál, je líbo žebírka nebo krkovičku a co takhle libovčejší?«

»Mám zakázáno vepřové maso.« váhavě odpovím.

»Aha, pán má dietu.« řekne pan Halaburda, »tak bychom tady měli pékná játyrka, nebo snad telecí?«

Ne, nikdy se mnou nebude takhle mluvit pan Halaburda, ale snad mi prodá zase kosti. Kosti nejsou ještě zakázány. Ano — kosti — nejsou zakázány.

Lámal jsem si hlavu obežníkem o jízdě tramvaji. Jezdil jsem tramvaji, když jsem musil do města, byla to docela

obyčejná věc, nasedl jsem na stanici a zaplatil průvodčímu za lístek. Někdy přišel kontrolor a prohlížel lístky, měl jsem vždy lístek a nebyl jsem nikdy pokutován. Skákal jsem však také z tramvaje a jednou jsem se pěkně natáhl a rozbil si brýle. Uvnitř tramvaje byly jakési reklamní nálepky a také tam visela pravidla jízdy, nečetl jsem je nikdy.

Musil jsem chodit nyní pěšky, bylo to někdy velmi zlé, protože jsem bydlil daleko za městem, a nejhůře bylo, když jsem se vracel, někdy padal sníh a promáčel mi chatrný zimník, někdy jsem klouzal po náledí. Bylo vždy zlé, když jsem se vracel, protože jsem musil dlouho šplhat do kopce, abych si trochu zkrátil cestu. Cesta byla plna výmolů a někdy jsem zapadal do závějí, promáčel jsem si boty i ponožky a těžko se mi vytahovaly nohy ze sněhu, byl jsem velmi unaven a také jsem měl hlad, zdálo se mi, že nikdy nedojdu k domovní brance. Nemohl jsem se pak svalit a odpočívat, protože jsem musil rozdělat oheň a štípat dříví.

Když jsme stoupali po nějaké serpentíně s Růženu, byly mezi domy mezery ohrad a stavenišť, ulice byla špatně osvětlena, bylo to po prvé, když jsem se sešel s Růženu po silvestrovské noci. Chodili jsme jen dlouho ulicemi, ale byli jsme veselí, tiskl jsem se k Růženě a nevěděl jsem, co mám povídat.

»Jsem docela obyčejný člověk, Růženo, a pracuji v bance.«

Bylo to hloupé, ale nenapadlo mi nic lepšího, šel jsem vedle ní a dotýkal se jejího kožíšku. Na ulici bylo zima a tma. Chytil jsem Růženu a zvedl ji k sobě, byla nyní vysoká jako já, líbali jsme se tak dlouho, až se Růžena první vzpamatovala.

»Je pozdě, musím jít domů.«

A tak jsme zase šli, zavěšení do sebe, nepřiliš rychle, protože jsme se každou chvíli zastavovali, nemohli jsme však dlouho stát, protože Jarka patrně ještě nespal a čekal na Růženu.

Doprovodil jsem Růženu k jejímu domu, byla to novostavba mezi malými baráčky a stavenišťem, vypadala hrozivě a mohutně v černé noci, kdy jsem viděl jen její obrysy.

»Je mi tě líto, Pepiku, budeš muset asi pěšky domů, ale říkala jsem, abys mě nedoprovázel.«

Tiskli jsme si ruce, ale nelíbali se, protože se Růžena bála, že by nás mohl vidět někdo z domu, loučili jsme se v pozdní hodině.

»To nevádí, Růženo, dojdu docela dobře domů.«

Bydlil jsem na opačném konci města, a když jsem vykročil, přidal jsem do kroku, byl jsem veselý, bylo mi teplo, jak jsem šel rychle, a domy se míhaly v černé tmě jako stíny, nevěděl jsem ani, zda potkávám lidi, ačkoli jsem tu a tam zaslechl nějaké hlasy, smál jsem se tiše pro sebe a nemusel jsem ani poroučet nohám, aby šly, rychle šly po tvrdém chodníku, aby klouzaly po náledí, a přece nesjížděly, myslil jsem na Růženu, jak jsme se líbali mezi holými stromy na cestách zanesených sněhem.

Růžena mě stále provázela dlouhou cestou, má ruka stále tiskla její paži, stoupali jsme příkrými ulicemi a sestoupali do tichých městských údolí. Opustila mě teprve tehdy, když jsem vstoupil do středu města, bylo tam ještě mnoho osvětlených oken, na ulicích vykríkovali kameloti názvy novin, zdálo se mi, že nějak ječivě a úpěnlivě, protože byla pozdní hodina a měli málo naděje, že by prodali své noviny pozdním chodcům a opilcům. Nekoupil jsem si noviny, nechtěl jsem vědět, co je nového, čekal jsem, až se do mne zase zavěsí v tichých temných uličkách, až přejdu střed města. A tak jsem došel s Růženu až k svému domu a tam se s ní nadobro rozloučil, věděl jsem, že je již k ránu.

Bylo již pozdě a já jsem spěchal domů, byl jsem na návštívě u strýce a tety. Chodil jsem tam nerad, a přece jsem tam občas chodil, protože jsem se tam zahrál a dostal bylinkový čaj a chleba s pomazánkou, ale musil jsem poslouchat bédování.

»My jsme tu válku už prohráli,« opakoval stále strýc, »zabijí nás, to je jisté.«

»Všechno nám vzali,« naříkala teta, »všechno, co jsme si našetřili na stará kolena za ta dlouhá léta. Jsme žebráci!« křičela. »Žebráci!«

»A proč nám nepomohou tvoji Angličané a Američané?« vyčítal mi strýc. Nevěděl jsem, proč bych se měl odpovídat za Angličany a Američany, vždyť jsem neuměl anglicky.

»Ty jsi na tom dobře,« říkala závistivě teta, »ty jsi nic neměl, tak ti nemohli nic vzít. Ale my jsme žebráci. Žebráci!«

Pil jsem hořký čaj a přikusoval chléb s pomazánkou, strýc na mne sypal výčitky. Chtěli zřejmě, abych hájil Angličany a Američany nebo abych říkal, že je mi hůře než jim, potom by se mohli ještě více rozčilit a ještě více bédovat. Upadl jsem do tuposti, přestal jsem vnímat slova, slyšel jsem jen zvuk, třáslavý, naříkavý, věděl jsem, že strýc s tetou stále bédují, vyčítají, žalují. Možná, že jsem vinen, že Dánsko nechce bojovat.

Byl jsem ukolébán k polospánku hučivými, zlostnými hlasy, přivíral jsem oči v teple a pokyvoval, probouzel jsem se, když strýc křičel:

»A Rusko, tvoje Rusko, proč na ně nepošle tanky?«

»Musila jsem jim dát prsten od strýce Poldiho a měděný kotlík od tety Rozy, sebrali nám všechno, jsme žebráci, a také tu formu na bábovky,« plakala teta.

Řekl jsem z polospánku:

»Kotlík jste neměli dát, měli jste jej zakopat.«

Vzpomněl jsem si na kotlík, o kotlíku jsem něco věděl, ale neměl jsem to dělat. Strýc s tetou se rozčilili.

»To chceš naši smrt? Zabili by nás za ten tvůj kotlík, víš přece, že potřebují měď na válku.«

»Věděla jsem vzdýcky, že nemáš porozumění pro rodinu, to by se ti líbilo, aby nás umučili za kotlík.«

Upadl jsem zase do polospánku, snad jsem i tvrdě usnul, protože jsem vyletěl se židle, když do mne strýc vrazil a řval mi do ucha:

»Nesed' tady jako nemešlo, seber se a běž domů. Po-vídám, je šest hodin a v osm musíš být doma.«

»Nemám hodinky,« řekl jsem. »Prodal jsem ty niklové předešlého týdne. Mám doma jen starého budíka. Jde, když se položí na bok. A když to nikdo neví, tak vůbec nejde.«

»Nežvaň tady o budíku a jdi domů, nemůžeš tady přespát, copak nevíš, že po domech chodí prohlídky? Chtěl by sis vzít na svědomí naši smrt?«

»Jdi, Pepíku,« řekla ku podivu mírně teta, »tady máš buchtu na cestu, máš to daleko, budeš mít co dělat, aby ses dostal domů.«

Vyšel jsem z domku a venku mě popadl mráz, začal jsem se klepat a třást, to asi proto, že jsem byl tak ospalý a zmožený teplem. Nutil jsem se k rychlé chůzi, ale nohy nechtěly poslouchat, byly zdřevěnělé dlouhým odpočinkem. Na ulici bylo jako vymeteno, nebylo tak pozdě, ale lidé utíkali domů, bez páprsku světla, musil jsem přivykat tmě, sklouzl jsem s chodníku a málem bych byl upadl na jízdní dráhu, vrazil jsem do jakéhosi člověka, který do mne také vrazil oplátkou, uskočil jsem k domu a snažil se utíkat. Báł jsem se, že na mne zavolá stráž.

»Ty hlupáku,« řekl jsem si, »vždyť je přece kolem tma, domy a ulice jsou zatemněny a nikdo neví, kdo jsi zač. Vždyť můžeš být úředník, dobrý a pilný úředník, který se vrací z banky, kde sčítal položky, vrací se domů, kde ho čeká rodina. Je docela blízko svého domu, jen ještě pár kroků a již bude stoupat po teplém schodišti, dlouho si bude utírat boty o rohožku, vysvlékne si v předstíni kabát a obuje si bačkory, žena ho již očekává s teplou večeří.«

Přál jsem si, aby mě doprovázela Růžena, měla bystré oči, dovedla vždy najít čtyřlístek, a já jsem jej nikdy nenašel, dala mi jej po každé, aby mi to nebylo líto. Nechtěl jsem však vláčet Růženu v mrazu a tmou, byla by mě musila podírat, kdybych klopytal, byl bych pro ni příliš těžkým nákladem. Chtělo se mi hvízdát, abych

přehlušil tmu a strach, ale bál jsem se. Zvykal jsem pomalu tmě a již jsem šel dosti rychle, přestaly mě pálit uši a zábst nohy.

Byl takový zákon, že se nesmím objevit na ulici po osmé hodině večerní. Nebyl nikde napsán na policejní vyhlášce, nebyl mi doručen. Chodil jen od úst k ústům, byl podpírán příklady. Nevěděl jsem dlouho o tomto zákonu, ale slyšel jsem o něm šeptat.

Mrzly mi zase uši, když jsem došel na nábreží, od vody foukal ledový vítr, ale šel jsem po nábreží rád, protože jsem se řídil zamrzlou řekou, viděl jsem bílou barvu uprostřed tmy. Viděl jsem i zhaslé svítilny a naměřoval podle nich cestu, určil jsem si vždy jednu a dával si s ní schůzku, říkal jsem: »Již brzy budu u tebe« a pak, když jsem ji míjel, omluvil jsem se: »Ne, to nejsi ty, má lucerna je jiná, ta je až na konci mé cesty, ale promiň mi, vždyť jste si všechny podobny.« Dokud jsem si hrál s lucernami, bylo dobře, po každé jsem na nějakou vyzrál, ale poslední svítilnu jsem podvedl nejhůře, a to se mi nevyplatilo. To jsem již krácel po mostě, byla to poslední svítilna mostu, ale nikoli má, protože jsem musil dlouho a dlouho šplhat do kopce, abych se dostal domů. A když jsem tedy míjel tuto poslední lucernu a vysmíval se jí, jak hloupě trčí na mostě a jen čeká, zatím co já si pohvizduji, sklouzl jsem s náspu a kutálel se dolů. Ne, nebylo to hluboko a padl jsem jen do sněhu, byl jsem však všecek zmáčen, musil jsem se škrabat po sněhu zase nahoru a pěkně jsem se zapotil.

Vyšplhal jsem se přece nakonec na kopec a pak jsem již šel rychle, nyní byl již blízko můj dům. Dostal jsem se na hlavní ulici, právě když vjížděla tramvaj do konečné stanice a vystupovali z ní lidé.

»Vidíte,« řekl jsem si, »právě jsem také vystoupil z tramvaje, ano, jel jsem s vámi, ale neviděli jste mě, protože jsem stál na plošině, nyní se vracím domů, a protože je zatemněno, nemůžete vidět, že jsem zvalen a že mi visí se zimmiku rampouchy.«

VI

Nebylo mi dobře, když přišlo jaro. Se stěn domu kapalo, na podlaze jsem měl velkou louži, musil jsem ji utírat hadrem. Všechno bylo vlhké i mé ruce i spací pytel. Dostával jsem oběžníky se zákazy, jednou se také přišli podívat na dům. Přijeli automobilem, skočili do domu, nemluvili se mnou. Nemusil jsem jim nic ukazovat, uviděli škvíru, která trhala dům vejpúl, všimli si tašek, které se válely na zemi, a vytloučených oken s prohýbanými rámy. Nedívali se na mne, jeden z nich řekl nadávku ve své řeči, naskákali do automobilu a odjeli. Viděl jsem tváře lidí v sousedních domech skryté za záclonami, vyhlíželi a jistě čekali na jinou podívanou, jistě si mysleli, že mě budou odvádět. Byl déšť a automobil stříkal bláto na chodník, v domě byly zablácené otisky vojenských bot, vyšel jsem před dům a díval se, jak ožívuje ulice, jak opět lidé vycházejí z domů a odcházejí od záclon. Dýchal jsem svěží jarní vzduch v dešti, věděl jsem, že nestojí o tento dům, že v něm budu bydlet do té doby, než si pro mne přijdou naposled. Vzal jsem konev a šel jsem si nabrat vodu do pumpy, bylo mi dobře, že jsem mohl zdvihnout držadlo, bylo mi dobře, že mi patřila ještě ruka a že jsem jí mohl pohybovat nahoru a dolů. K pumpě se přihnala sousedka. Postavila na zem konev, rozhlédla se kotem, ale na ulici nebyl nikdo. Naklonila se ke mně a vyhrkla: »Co chtěli? Přišli si pro vás? Kdy zase přijdou?« — »Nevím,« odpověděl jsem. Měl jsem již plnou

konev a voda šplíchala přes okraje. »To oni si zase pro vás přijdou,« řekla, »oni vás všechny naloží na takové lodi, a když ty lodi budou na moři, tak je navrtají a pak se všichni utopíte. Mají takový vymyšlený plán, vim to určitě, povídala mi to Franclová, její bratranec je u nich šoférem, tak to musí vědět. A tak si myslím, že by se nám jako hodil ten jejich baráček, on by si to starý spravil, tu škviru zabetonoval a na střechu dal nové tašky, to on můj starý, když přijde ze služby, má moc rád tyhle domácké práce.« — »Není to můj dům,« řekl jsem, »zptejte se na to toho jejich šoféra.« Táhl jsem putnu domů.

Uvařil jsem si čaj z bylinek a vlezl si zase do pytle, díval jsem se na vlhké kolo na stropu, zdálo se mi, že nabývá podoby lodi, myslil jsem na loď, o které mluvila sousedka. Viděl jsem napjaté plachty a dýchal svěží mořský vzduch, vlny se proudece zvedaly a zaplavovaly palubu, seděl jsem na ní schoulen a díval se na moře, bylo nekonečné, nebylo mu konce a nikde nebylo země. Slyšel jsem, jak dole v podpalubí pracuje vrtáčka, za chvíli bude již otvor veliký a pak se bude loď zvolna potápět, nejdříve zádi, předtím bude ještě dlouho trčet, než se zavrou vody. Ale já se zachytilm nějakého prkna, bude tiše na moři a já budu plout sám po oceánu, vydržím dlouho na prkně, protože jsem zvyklý hladovět. A pak mě najde velký parník, vynesou mě na palubu a položí do nosítek, uloží mě do bílé kabiny a dají mi pít kondensované mléko. Budu usínat a naslouchat, jak tiše pracují stroje, budu usínat a myslit, jak zítra vyjdu na palubu parníku a budu všem tisknout ruce. Ale ještě než odpluji, musím myslit na Růženu. Vstoupil jsem do třetího patra a zavonil u dveří. Zdálo se mi, že nikdo není doma, protože dlouho nešel nikdo otevřít. Dům byl plný předpoledního ruchu, bylo slyšet bouchání dveří a cítit vůni vaření. Myslil jsem, že není Růžena snad doma, a chvílemi jsem byl rád, měl bych záminku, abych odešel. Chtěl jsem zazvonit ještě jednou, když se dveře otevřely.

»Pojd' dál, Pepíku,« řekla. Měla zástěru a trepky.

»Vařím oběd, musíš mi dělat společníka, sedni si pěkně na stoličku a dívej se.« Krájela cibulku na prkénku, dala ji smažit na pánvičku. »Musí být do růžova, Pepíku,« smála se. Měla rozpálené tváře, jak tak stála nad plynovým vařičem, a dusný pach smažící se cibulky ji stoupal do obličejů.

»Chtěl bych tě polibit,« řekl jsem.

»Teď nemůžeš, počkej až uvařím. Raději mi něco vypravuj, aby nám ušel čas.«

»Mám tě rád,« řekl jsem. Seděl jsem na stoličce a díval se na Růženu, pozoroval jsem její ruce a díval se na její ústa a její oči. A pak jsem vyskočil a začal ji líbat.

»Musíš už domů,« řekla Růžena, »Jarka přijde co nevidět.«

Vyšel jsem z domu, nechťelo se mi jet tramvaji, chtěl jsem být sám a myslit na Růženu, bylo málo lidí na ulici v této polední hodině, šel jsem tichými ulicemi. Bylo by to krásné, sedět u prosfireného stolu a jíst jídlo připravené jejíma rukama, nechťelo se mi v této chvíli obědvat v nějaké jídelně, ačkoliv jsem měl hlad.

Vylezl jsem pomalu z pytle, protože jsem si musil již něco uvařit, hlad se přihlásil, ačkoliv jsem ležel tiše, ani nedutal. Neměl jsem nic jiného než vodu, sůl, kousky okoralého chleba a trochu margarínu. Uvařil jsem si porci lévku z chlebových kůrek a nabíral ji lžící přímo z hrnce. Pak jsem vyšel do deště nakupovat. A když jsem krácel k zahradní brance, uviděl jsem, jak se lesknou na rozmočené blátivé zemi stébélka trávy. Chtěl jsem si koupit hubený sýr a náhražku jitrnice, ale rozhodl jsem se, že si koupím semena zeleniny. Měl jsem jakživ nezahradničil, a rýč, nezáleží na tom, že jsem jakživ nezahradničil, nezáleží na tom, že mé rostliny budou asi nevzhledné a neduživé. Budou to moje rostliny, vypěstované mýma rukama.

Přehrabával jsem celé dny kousek dvorku a vyhazoval kamení, dělal jsem si záhonky. Díval jsem se na sousedy, viděl jsem, že mé záhonky jsou křivolaké a nevzhledné,

ale neměl jsem šňůru a nikoho, kdo by mi poradil. Vyhrabával jsem jamky klůčkem a sázel semena, skláněl jsem se nad mazlavou hlinou a dýchal vlhkost země. Bylo mi krásné v těchto chvílích. Chodil jsem se každého dne dívat, jak rostlinky trhají zemi, jak pomalu vylézají, skláněl jsem se nad zemi, vytrhával jsem plevel a vybíral kaménky, chodil jsem pro vodu a těšil se z deště.

V oné době ke mně přišel kocour Tomáš. Viděl jsem ho již dříve často, jak se plížil zahradou. Nyní, když jsem sedával na dvorku a nakláněl se nad rostlinkami, přisedl vždy ke mně. Seděl tak dlouho, dokud jsem se nezvedl, pak zase odcházel. Byl vyhublý a nedůvěřivý, zřejmě nikomu nepatřil a lidé ho odháněli a házeli po něm, co jim padlo do rukou, protože vždy, jakmile jsem se prudce zvedl, uskakoval a zalézal do křoví. Říkal jsem mu Tomáš, protože byl tak nedůvěřivý.

Sedávali jsme spolu, a když jsem si odpočíval, vypravoval jsem mu o Růženi. Přijel jsem za ní, když byla na prázdninách v zapadlé vesnici v horách, chodili jsme se koupat do potoka a pak jsme dlouho leželi na stráni na slunci, byli jsme sami a stoupali jsme do hor, vařili jsme si polévku tuhým lilem, chodili jsme lesem a někdy jsme dlouho a dlouho leželi na železničním náspu a čekali, až nás budou míjet vlaky plné lidí, dívají jsme se do ozářených oken. Vypravoval jsem Tomášovi o loukách, po kterých jsme se brouzdali, o dřevěných chalupách, na jejichž zápraží jsme usedávali, když jsme byli unaveni.

»Nevěříš, Tomáši,« řekl jsem, »vymíatili z tebe duši, jakpak bys mohl myslet na radost? Ale radost je, Tomáši, to jenom nyní se mi snaží namluvit, že není a nikdy nebyla. Jenom si vzpomeň, Tomáši, snad ses také brouzдал mechem, snad jsi měl také někdy sametovou srst a nehledal odpadky na rumiškách.«

Otočil jsem se k němu prudce, Tomáš prskl, ale neuskočil.

»Vidíš, Tomáši, neubližuji ti, začínáš mi trochu věřit.

Ale jen napolo, počkej, jak ti mám vyložit, co je radost? Škopíček mléka pro tebe, Tomáši, navrch plave smetana, a houska namazaná máslem, syrová játra a lehnout si na slunce a hrát se v bezpečí. To všechno je, musíš mi to věřit.«

Zvedl jsem se od země, když se začalo stmívat, byl jsem prochladlý a měl jsem hlad. Nedíval jsem se po Tomášovi, myslil jsem, že se někam odplíží do sousední zahrady, měl tam jistě v kolíně útulek. Ale když jsem otvíral dveře mansardy, všiml jsem si, že se mi plete pod nohy cosi černého.

»Tomáši,« řekl jsem, »proč sis vybral ze všech domů právě mou mansardu? Špatně jsi rozuměl mým slovům. Mluvil jsem o radosti a o štěstí, ale nikoli v této světnici. Nejsou tu ani myši a se stěm kape vlhko, není tu zápečí, jen prasklý bubínek, který nedává teplo. Jídlo bys tu také nenašel a já bych se s tebou mohl dělit jen o náhražky a černou kávu z pražených žaludů.«

Ale Tomáš byl již uprostřed pokoje a nejevil žádnou chuť se odplížit, lehl si klidně do výklenku na hadr na podlahu, který byl kdysi záclonou. Rozdělal jsem oheň, uvařil si brambory, nabídl jsem jich trochu Tomášovi. Přijal je, jako by se nechumelilo.

Musil jsem někdy do města, abych si opatřil trochu peněz, prodával jsem knihy, neměl jsem již nic jiného, co bych prodával. Věděl jsem, že nemohu všechny podat, některé byly příliš roztrhané a byl jsem rád, že zůstanou doma. A když jsem se vracel domů, čekal na mne Tomáš na prahu dveří. Nedal se nikdy pohladit a já jsem se o to ani nepokoušel; nevěřil lidským rukám.

Šplhal jsem po blátivém kopci a mluvil jsem s Růženou. »Růženo,« řekl jsem, »prodal jsem knihu, kterou jsme četli spolu, abych si koupil falešnou jitrnici, o níž se rozdělím s kocourem Tomášem, kterého neznáš. Nebude to spravedlivá dělba, protože Tomáš dostane jen kůži, ale uzněj, že se Tomáš může vyšplhat na strom a ulovít si ptáčka nebo si počítat u díry na myš. Odpusť mi, Růženo,

že jsem prodal knihu. Byla v ní slova, ze kterých jsme se tehdy radovali, byla v ní věta, která se ti líbila. Obraceli jsme nedočkavě listy, báli jsme se, že bude již brzy konec, a přece jsme se na něj napjatě těšili, byli jsme tenkrát venku na chatě, nemohli jsme vyjít, protože kolem šuměl déšť, měli jsme jen jednu knihu a četli jsme ji společně, byla jsi vždy o několik rádek pozadu, ale já jsem na tebe vždy počkal, abychom společně obrátili list. Byli jsme celý den zavření v chatě a leželi na prýčně, déšť bubnoval na střechu chaty, bylo nám dobře pod jednou příkrývkou, když jsme četli knihu, kterou jsem právě prodal.«

Neřekl jsem nic o tom kocouru Tomášovi, neměl rád knihy. Když jsem ležel ve spacím pytlí a četl, připlížil se vždy ke mně a vrážel do knihy, mnohokrát mi ji vyrazil z rukou. Raději se mnou sedával nad záhonky, seděl tiše a nikdy mě nevyrušoval, bylo mi dobře, když začalo prudce svítit slunce, lehl jsem si na trávu a díval se na křoví, viděl jsem borovice a byl jsem v lese, měl jsem svůj les, přestože mi zakázali vkročit i do obyčejného háje. Nyní byl i kopec krásný, odpočíval jsem vždy na něm, jeho tráva byla spasena kozami a válely se na něm rezavější plechovky a staré harampáčí. Lehl jsem si vždy na kopec, když jsem se vracel z města a můj dům byl již blízko, ležel jsem tiše a díval se dolů na město, na komíny, na přístaviště a na bílý most. Viděl jsem ptáky, jak letí přes celé město, sledoval jsem jejich dráhu a někdy jsem poslouchal hudbu, tehdy, kdy byla okna vil na straně otevřena.

Ležel jsem na trávě a vedle mne si lehl jakýsi člověk. Chtěl jsem se zvednout a odejít, chtěl jsem být sám, myslit na Růženu, chtěl jsem být sám, protože jsem nevěděl, zdali nemám zakázáno ležet na trávě kopce, který se podobal skládce a rumovišti. Ale byl jsem příliš unaven.

»Hezké počasí,« řekl člověk. Podíval jsem se na něho. Vypadal tak, jako vypadají dělníci na předměstí. Vedle něho ležela modrá bandaska, patrně šel z práce, vystoupil na kopec a nyní odpočívá.

Nebál jsem se ho již, ale nebylo mi do řeči, nechtělo se mi mluvit s cizími lidmi, nevěděl jsem ani, co bych s nimi mluvil, snad jsem dovedl mluvit jen s těmi, kdož mi neodpovídali, s Růženu a s kocourem Tomášem.

»V takovém počasí se člověk rád natáhne na slunci po práci.«

»Nemám práci,« řekl jsem. Přál jsem si, aby se dotkl rukou bandasky, která se válela vedle něho, aby do ní strčil nechtěně, aby se bandaska kuličela po kopci dolů, skákala divoce přes výmoly a zůstala ležet až někde na cestě, která vede k vilám. Chtěl jsem být sám, protože jsem nechtěl s nikým mluvit, měl jsem jen tuto chvíli na kopci, dokud ještě svítilo slunce, dokud jsem mohl ležet natažen, dívat se dolů na město. Byla to má chvíle a chtěl jsem být sám. Ale modrá bandaska se ani nepohnula.

»Je vám něco?« zeptal se dělník.

»Ne,« řekl jsem, »honí nás jako zajíce.«

»Tak co je?«

Mlčeli jsme. Bylo ticho, slyšel jsem zdaleka skřipání jeřábu vytahujícího náklad lodi, odněkud zanašel vítr slabé zvuky hudby.

»Vždyť jste živ,« řekl dělník.

»Jsem sám,« řekl jsem. »Mám zakázány ulice, hostince, divadla, biografy, sady.«

Mlčeli jsme zase. Nakonec řekl dělník:

»To nic není; když jsem byl nezaměstnaný, tak to lepší nebylo.«

»To není to,« div jsem nekričel. »To je něco jiného. Povídám, jsem sám, úplně sám, nikoho nemám, s nikým nemluvíím, spím na zemi na matracích a mám hlad. Ale to nic není, to by mi nevadilo. Třeba jsou ještě chudší lidé než já, třeba přespávají ve stozích nebo pod mostem. To jsou ty jejich zákony.«

»Vykašlete se na ty jejich zákony!«

»To nejde,« řekl jsem, »já se bojím smrti.«

»Jednou musí člověk umřít.«

»Nerozumíte, nemůžete rozumět. Nechci umřít takhle, jako králík, když ho vytáhnou z kotce. Když už umřít, tak bych chtěl vědět proč, třeba na nějakou nemoc nebo kdyby mě přejel automobil nebo kdybych se utopil při koupání.«

»Ne, tomu nerozumím. Ale teď už musím jít. Když jste tak sám, mohl byste mě navštívit, bydlim tady nahoře na kopci v tomhle baráčku, chodí ke mně všelijací lidé, scházíme se, abychom si trochu popovídali.«

»Někdy přijdu, děkuji vám.«

Dělník se zvedl, vzal bandasku a krácel úzkou cestičkou ke skupině domů. Zůstal jsem ležet, díval jsem se za ním, jak mizí v jednom z baráčků. Byl jsem rád, že mě pozval, byl to jediný člověk po dlouhé době, který mě pozval, ale nemyslí jsem, že ho půjdu navštívit.

»Ne, nemůže mi rozumět,« řekl jsem si, »vyjde si ráno s bandaskou do práce, sedne si do tramvaje, přijde do továrny, píchne si hodinu, postaví se ke stroji. To není život příliš veselý, ale je to život dobrý, s modrou bandaskou, pracovními hodinami a výplatní obálkou. To není plížení ve dne a mlácení ve spacím pytli v noci, to není útěk s garáží a strážníkem rozkročeným na dvorku.«

Slunce zapadalo, zdola od řeky stoupal chlad, plul po ní nákladní parník vlekoucí naložené bářky, zahvízdal pronikavě, když se blížil k mostu. Zvedl jsem se pomalu a krácel domů, minul jsem baráček, do kterého vkročil dělník, byl to malý přízemní baráček se zahrádkou, ve které se zelenaly záhony. Uprostřed dvora byla stará studna s rumpálem.

VII

Svlikněte si košili,« řekl lékař, »ne, nemusíte si celou svlékat, můžete si ji jen přehodit přes hlavu.«

Byl jsem zase u prohlídky. Stál jsem dlouhou dobu na špinavé chodbě na obci, pak jsem také seděl na dřevěné lavičce, když se mi podařilo ukofisit místo. Z chodby vedly dveře do různých kanceláří, ale já jsem byl objednan do kanceláře až na konci chodby, byl tam nápis »první pomoc«. Naučil jsem se již nevěřit žádným slovům v těchto dnech, věděl jsem, že za dveřmi je odvodní kancelář, odkud jsou lidé posíláni do lomů, na statek, do dolů a kaolinových jam. Nemyslí jsem, že by mi poskytl v této kanceláři jakoukoliv pomoc, ale byl jsem dosti klidný, protože jsem věděl, že s takovým tělem, které jsem měl, bych nemohl lámat skály nebo nabírat kaolinovou hlinku lopatou. Ale přece jsem se trochu bál, snad již všichni pracují nebo sedí v kancelářích, snad zbývá již jen pár vyhublých lidí. A tak je pošlou třeba kopat někam hlínu.

»Dám vám čtyřku,« řekl lékař, když mě prohlédl. »Nehodíte se na těžkou práci.«

»Děkuji,« řekl jsem.

»Ale nevim, bude-li vám to něco platné.« — Lékař byl tlustý, knoflíky na jeho bílém pláští byly nedopjaté, pohyboval se pomalu, mluvil přiskrceným hlasem. — »Stydím se, že to musím dělat, je to hanba, měl bych léčit lidi.«

»Nemohu vám pomoci,« řekl jsem, »nemohu nikomu pomoci, jsem sám.«

Vyšel jsem na ulici, musil jsem se přemáhat, abych nezvracel z hladu, neměl jsem peníze ani na bochník chleba, jedl jsem v posledních dnech jen zeleninu z vlastní zahrádky, byla to dobrá věc, že jsem měl zeleninu, ale nemohl jsem se nasytit zeleninou, a když jsem ji hodně snědl, svíral se mi žaludek. Ale kocour Tomáš nechtěl zeleninu jíst. Neměl jsem již, co bych prodal, musil jsem si někde opatřit trochu peněz. Šel jsem si vypůjčit k strýci, šel jsem pomalu a neochotně, věděl jsem, že to nebude tak snadné.

Ale měl jsem napsánu čtyřku na takovém archu papíru, kde byly všechny možné údaje o mé osobě, byla to dobrá věc mít čtyřku, znamenalo to, že mě nepoženou na těžkou práci, že mám právo být nemocen, a v kapse jsem měl povolenku na jednu jízdu tramvají, kterou mi dali na obci, mohl jsem jet domů na předměstí, až dostanu od strýce trochu peněz, platila celý den a tento den jsem měl právo jezdit ve městě, byla to velká věc, mít takovou povolenku.

Ploužil jsem se ulicemi a musil jsem se chvílemi zastavovat, abych přemáhal zvracení, byl teplý, letní den, viděl jsem, jak lidé nastupují do tramvají, aby je zavezly za město, do plováren, viděl jsem opálené obličejce se spokojenými úsměvy, viděl jsem dívky v lehkých šatech přiléhajících k tělu, s barevnými kabelkami, šel jsem kolem parku a viděl, jak sedí na lavičkách a krmí ptáky. Šel jsem těsně kolem parku a dal se pohladit větvi stromu, nebylo to něžné pohladění, ale listy se dotkly mé tváře a uctil jsem vůni zeleně. Byl bych si raději lehl doma vedle záhonků, nechodil jsem již na kopec, protože tam bylo nyní mnoho lidí, sedávali tam na bobku na uvalené trávě a hráli karty. Bolela mě hlava, byl jsem velmi slabý, potácel jsem se, a přece jsem musil jít k strýcovi, snad mi dá aspoň peníze na tramvaj.

Musil jsem dlouho čekat, než mi přišli otevřít, věděl jsem, že strýc a teta jsou doma, báli se vycházet na ulici a po celý den seděli v bytě. Slyšel jsem, jak se někdo plíží

po špičkách na chodbě, jak pomalu a opatrně nadzvedává kukátko u dveří.

»Kdo je?« slyšel jsem přidušený hlas za dveřmi. Poznal jsem, že patří strýci.

»Otevřte, to jsem já, Pepk.« řekl jsem hlasitě.

Dveře se pomalu otevřely, octl jsem se v tmavě předstíni, neviděl jsem nejprve nic, protože strýc rychle zaklapl dveře. Viděl jsem jen obrysy jeho postavy, zdály se mi nějak příliš stařecké, všiml jsem si, že je strýc shrben, jako by nesl nějaké těžké břemeno.

Vstoupili jsme do pokoje, bylo v něm na stole neuklizená a na židlích se povalovaly různé předměty, bylo v něm dusno, okna byla zavřena, bylo v něm polotemno, protože rolety zatemění byly spuštěny. Ale i v tak špatném světle jsem si musil všimnout, že strýcův obličej je bledý, že má zapadlé oči a rozčuchány vlasy.

»Teta je nemocná, leží.« řekl strýc. »Nemůžeme ti nic nabídnout.« Nezval mě ani, abych si sedl. Byl jsem unaven, odstrčil jsem zpřeházené předměty, jakási klubka a látačky, a sedl si na židli. Strýc zůstal stát, zdálo se, že je netrpělivý, že se nemůže již dočkat, až odejdu.

»Byli tady.« začal pojednou křičet, »byli tady večer, jen se podívej na tu spoušť, vybrali nám celou špižu a sprostě nám nadávali.«

»Sebrali nám poslední omastek.« ozval se z ložnice ječivý hlas tetin, »měla jsem tři kila sádla, všechno sebrali, vzali zavařeninu a tu gulášovou konzervu, kterou jsme si schovávali od začátku války, nemáme už nic, umřeme hladu, sebrali nám mouku a prášek do pečiva.«

»Copak není na světě žádná spravedlnost? Uvidíš, že tu válku vyhraji. Mají už celou Francii a Angličané utekli, srabaři jsou to, ti tvoji Francouzové a Angličané, nechtějí bojovat a my tady pojdem jako psi. Proč nic neříkáš?«

»Byl jsi odjakživa nevzdělaný.« ječela teta z ložnice, »to máme za to, že jsme se tě ujali, že jsme tě dali vystudovat za své krvavě vydržené peníze. Dobře, že se toho nedočkala Klára, jistě se v hrobě obrací.«

»Ano,« řekl strýc nyní již mdlým a skleslým hlasem, »pěkně ses vybarvil.«

Seděl jsem na krajíčku židle v polotemném pokoji, trhlínou v zatemnění se draly paprsky světla, skláněl jsem hlavu až ke kolenům, musil jsem přemáhat bolesti v žaludku, byl bych se nejraději natáhl na zem a zakryl si rukama obličej. Přišel jsem jen pro trochu peněz, byla by mi stačila pětikoruna, to přece nejsou žádné peníze, koupil bych si trochu chleba a jel domů tramvají, nic jiného jsem nechtěl. A nemohl jsem také mluvit, bál jsem se pohnout tělem, v pokoji bylo dusno, potil jsem se a díval se do země na zaprášený koberec.

»Co se stalo?« řekl jsem konečně.

»Ty nic nevíš? To se rozumí, u tebe nebyli, je jim to daleko a mají to hezky z ruky, ty musíš mít vždycky štěstí,« křičela teta vyčítavě z ložnice, »včera večer chodili po celém městě, prohlíželi všechny špiže, kde co našli, sebrali. Také krupicí mi vzali a ovesné vločky, měla jsem trochu cibule, ani tu mi nenechali. A ty jsi pěkně seděl doma, jako by se nechumelilo. Můžeme být ještě rádi, že nás neztloukli, miadému Frischmanovi, co bydlí ve třetím poschodí u nás v domě, vyrazili dva zuby, když jim rychle nesundal sklenici marmelády, co měl na skríní.«

»Nemám nic,« řekl jsem, »nemám ani kůrku, jen kocoura Tomaše, a ten není ani můj. Nebyli by mi mohli nic vzít.«

»Tak ty máš kocoura,« začal zase křičet strýc, »ano, to je ti podobné, jen se naporovat a rozhazovat peníze, ani halět sis neušetřil, ačkoli jsi měl pěkné příjmy v bance, všechno jsi utratil, a nyní si ještě opatříš kocoura v takových těžkých časech, kdy člověk nemá ani kousek chleba. A vůbec měl bys k nám již přestat chodit, jako bychom neměli již dost toho neštěstí, vždyť nás můžeš přivést svým kocourem do záhuby.«

»Jak to? Čím by vám mohl překážet Tomaš? Vždyť ho ani neznáte!«

»A to nevíš, že nesmíme mít žádná domácí zvířata?«

»Necítel jsem již dlouho žádnou vyhlášku. Nebo jsem ji četl a zapomněl, těch vyhlášek je tolik, že se v nich dobře nevyznám. A Tomáš není můj kocour. Chodil žebrať po domech, všude ho tloukli a nyní u mne spí. Já mu nemohu také nic dát, protože nic nemám. A když chce u mne spát, tak mu v tom nebudu přece bránit.«

»A ty myslíš, že ti budou věřit, že jim budeš moci něco vykládat? Zavřou tě a pak si najdou v kartotékách, že jsme tvoji příbuzní, odpraví nás a to všechno proto, že milostpán dovolí, aby u něho přespával kocour. Tak buď vyhodíš kocoura, nebo sem nesmíš ani nohou vkročit.«

Neodpověděl jsem. Musil jsem se přinutit, abych vstal, byl bych si rád aspoň odpočinul a počkal, až pominou svíravé bolesti, ale musil jsem vstát, když mě vyháněli. Neodvážil jsem se požádat ani o peníze na tramvaj, byl to malý obnos a snad by mi jej byli půjčili, ale byl bych musel vyslechnout nové výtky, bédování a výčitky.

Podal jsem strýci ruku a vrávoral jsem ke dveřím, křikl jsem ještě několik slov tetě na rozloučenou do ložnice. Strýc zůstal stát uprostřed pokoje, díval se na mne netečně, upadl zase do skleslé nálady, ale věděl jsem, že se za chvíli zase vzpamatuje a bude křičet.

Sestupoval jsem pomalu se schodů a přemýšlel, jak se dostanu domů, musil bych každou čtvrt hodinu odpočívat, přemáhat bolesti a zvracení, snad bych se potom nějak dotrhnul k domovní brance, ale ve městě to bude zlé, nesmím do parku a nemohu si sednout na chodník. Musím se přinutit, abych došel bez zastávky až ke kopci, tam si již mohu sednout, tam si již mohu odpočinout.

Ploužil jsem se rozžhavenými ulicemi v odpoledním horku, musil jsem jít těsně vedle domů, bál jsem se, že každou chvíli upadnu, měl jsem před sebou ještě dlouhou cestu a cítil jsem, že nevydržím.

Svaltim se na dlažbu, pomyslíl jsem si, lidé budou chodit kolem mne lhostejně, budou si myslit, že jsem opilý, pak se přece někdo zastaví ze zvědavosti a zavolá zachrannou stanici. Ale já nevím, co bude potom, protože

nesmím používat záchraně stanice, vždyť jsem to četl v nějaké vyhlášce, a ani žádná nemocnice mě nesmí přijmout.

Opiral jsem se o stěny domů, vzpomínal jsem si, nebydli-li někde nějaký známý, u koho bych si mohl odpočinout a požádat ho o peníze na tramvaj. Nemyslíl jsem, že bych někoho potkal v tomto letním dnu, kdy byli všichni lidé na plovárnách nebo leželi doma při otevřených oknech a čekali na večerní chlad. A pak jsem si přece jen vzpomněl, že v jedné ze čtvrtí, kterou musím projít, abych se dostal domů, bydlí můj spolužák z gymnasia, neviděl jsem ho od maturity, ale nedávno jsem ho potkal na ulici, hlásil se ke mně, poznal mě a pozval mě, abych ho navštívil. Byl to bývalý bohatý advokát, kterému patřily domy a akcie, jistě by se byl ke mně dřív nehlásil, nevěděl jsem, co bych s ním mluvil, když bych ho přišel navštívit, zapomněl jsem adresu, kterou mi tehdy dal, pamatoval jsem si jen čtvrt'. Přemýšlel jsem usilovně, jak se jmenuje ulice, kterou mi řekl, vzpomněl jsem si na ni a nakonec jsem si také vybavil přibližné číslo, bylo to sedm nebo osm, ale to je jedno, nějak ho již najdu. Bylo to ještě daleko, ale umínil jsem si, že to dokážu, musím to dokázat.

Našel jsem dům a zazvonil u dveří. Nevím, jak dlouho mi trvala cesta, vím jen, že jsem musil dvakrát uskočit před jedoucím autemobilem, když jsem přecházel ulice, možná, že jsem také vrázel do chodců, nepamatuji se ani, kudy jsem šel, věděl jsem jen, že se musím dostat k mostu, protože za ním ležela čtvrt', ve které bydlil můj spolužák. Byla to blahobytná čtvrt' s novými domy, vyhýbal jsem se jí jinak, když jsem chodil do města, protože v ní bydleli oni. Ale tentokrát mi nic jiného nezbyvalo než do ní vkročit.

Čekal jsem dlouho přede dveřmi, ale nyní jsem byl již připraven, že budu dlouho čekat, jistě tu byli také všichni a vybírali špiži, jistě se budou lidé v bytě dlouho rozmýšlet a šeptat mezi sebou, než půjdou otevřít.

»To jsi ty,« řekl můj spolužák Pavel. Zřejmě se mu ulehčilo, když uviděl mou tvář kukátkem. »Pojd' dál, představím ti svou ženu Heđu a svou dcerku André.« Vstoupil jsem do haly, na zemi ležel koberec, byl tu stůl s pohodlnými křesly, otevřel jsem dveře do pokoje, připadalo mi podivné, že jsem zase v pohodlí a blahobytu, zapomněl jsem již, jak vypadá dobrý byt, v němž je možno pohodlně usednout do lenošky, přehodit jednu nohu přes druhou. Byl jsem na návštěvě v temném doupěti, plném stařecké ztuchliny, v němž bydlil můj strýc, potácel jsem se ulicemi v odpoledním žáru mezi zápachy a prachem, a nyní jsem přišel do světla, čistoty a chladu.

Seděli jsme všichni v lenoškách, pili jsme čaj ze skleněných koflíků, díval jsem se po stěnách, na nichž visely obrazy, rozhlížel se po figurkách z mišeňského porcelánu, míchal jsem čaj stříbrnou lžičkou a příkusoval pečivo, nabíral jsem si z mísy plné hrsti pečiva, protože jsem měl hlad, protože mi na ničem nezáleželo než na této chvíli, která se podobala chvíli z dávných dob.

»Měli jsme odjet,« řekl Pavel, »byla to velká chyba. Ale nechťelo se mi, viš, člověk z pohodlní, nemůže se odhodlat k nějakému řešení.« Rozhlédl se po pokoji, »člověk je otrokem věci.« Mluvil klidně a smírně, jako by byl na všechno připraven, jako by ho již nic nemohlo překvapit. »Co je nejhorší, je vlastně ta nečinnost. Sedíš a díváš se do prázdna. Věřil jsem také v peníze, vydělával jsem hodně peněz. Nyní sedím a čekám.«

»Na co čekáš?«

»Až to s námi skoncuje.«

»Ty tomu věříš?«

»Věřím? Já to vím. Je to beznadějně. Jsme všichni ztraceni. Jen se dívat a čekat. Je to tak pohodlné a není si třeba napínat mozek a vymýšlet všelijaké klíčky, všechno je předem určeno. To bude konec, slyšíš, opravdu konec.« Mluvil tiše a resignovaně, jak se to slušelo v tomto bytě s vysokými koberci a lesknoucím se kovem nábytku

mezi líbeznými tanečnicemi z porcelánu a cínovými poháry. Sloupkové hodiny doprovázely jeho hlas stříbrným zvukem zvonků.

»Máte štěstí,« promluvil po prvé jeho žena, »Pavel mi říkal, že jste svobodný.«

Všichni mi dnes říkali, že mám štěstí, i strýc i teta, nemohl jsem však dobře pochopit, v čem jen tkvělo.

»Ano, mám štěstí,« řekl jsem, musil jsem mluvit o štěstí v tomto bytě, o čem bych jiném mluvil? — »Jenže já nechci umřít.«

»Mluvíme o něčem jiném,« zamračila se Heda, »vypravte nám raději, co děláte, Pavel mi vypravoval často o vás, když si vzpomínal na gymnasium.«

Vypravoval jsem o kocourovi Tomášovi, o tom, jak pracuji na zahrádce, vypravoval jsem věci příjemné a veselé, jak se slušelo, když jsem seděl v pohodlné lenošce a nabíral si plně hrsti pečiva, bylo třeba děkovat za pohostinství v tomto bytě plném světla, na jehož stolcích byly vázy s kyticemi růží. Bylo možno se vesele smát i spálenému nábytku i protřžené sířeše, porouchaným vodním rourám a rozbitému bubínku. Přemohl jsem věci, to snad bylo to štěstí, o němž všichni mluvili, a vida, teprve v tomto bytě jsem si uvědomil své vítězství. Všichni se smáli mým příhodám, i André se smála, když jsem vypravoval, jak odíáhlí tamní z mého baráčku s nepotřazenou, jak si odplivovali, když naskakovali do automobilu.

»Nedostanou nic,« vychloubal jsem se, »jen kutáčky stolek bude stát uprostřed pokoje.«

Zadrněl zvonek pronikavě a pánovitě. Pavel šel váhavě a pomalu otevřít. Zůstali jsme sedět u stolu, mlčeli jsme a čekali, jakého hosta přivede. Bylo mi jen divné, že slyším jen zvuk otvíraných dveří, kroky v hale, ale žádný lidský hlas. Do pokoje vstoupil Pavel a za ním muž se ženou. Nepromluvíli ani slova. Nepodívali se na nás, tvářili se, jako by nás vůbec neviděli, zůstal jsem sedět u stolu a míchal z rozpačitosti čaj, který jsem již dávno vypil. Dívali se jen na předměty, hladili nábytek, po-

těžkávali cínové džbány, omakávali polštářování lehátek. Posuzovali hlasitě mezi sebou jakost a trvanlivost předmětů, mluvili o tom, jak přestavějí nábytek. Byli jsme již mrtví, přišli se ujmout dědictví. Pavel je doprovázel mlčky i do druhého pokoje a do kuchyně, slyšeli jsme jejich radostné hlasy. Vrátili se ještě jednou do pokoje, prošli kolem nás, ještě jednou se rozhlédli, jako by počítali všechny předměty, aby jim ani jediný neunikl. Seděli jsme stále u prázdných šálků. Teprve když odcházeli, se na nás podívali, ale všiml jsem si, že se jejich pohled týkal nikoli nás, nýbrž koflíků, cukřenky a lžiček. Pavel je doprovázel do haly, zdrželi se tam delší dobu, asi tam prohlíželi křesla a koberce. Pak jsme uslyšeli prudké zabouchnutí dveří.

Pavel vstoupil opět do pokoje a sedl si do lenošky.

»Nalij čaj, Hedo,« řekl, »vezmeš si ještě trochu čaje, Pepíku?«

Pili jsme mlčky čaj. Pavel řekl:

»Kdyby nebylo toho dítěte, bylo by to všechno snazší. Máš štěstí, Pepíku, že nemáš rodinu.«

Nemohl jsem nic odpovědět. Věděl jsem, že bych měl nyní odejít. Ale neměl jsem peníze na tramvaj a nechtělo se mi o ně říci, ale musil jsem o ně říci, bylo již pozdě a já bych nedošel pěšky domů do osmi hodin, i když jsem si nyní odpočinul a mohl bych jít rychleji.

»Musíš mi půjčit, Pavle, na tramvaj,« vykoktal jsem.

»Poslyš, ty nemáš peníze, vid,« usmál se Pavel. Zdálo se, jako by se probudil, obličej mu roztál. »Tady máš.« Vytáhl z náprsní tašky pět velkých bankovek a podal mi je.

»Vždyť je to pět tisíc, Pavle, a já potřebuji jen drobné na tramvaj.«

»Tady máš drobné,« vytáhl z kapesní tobolky pěti-korunu.

»Ale...« koktal jsem.

»Ber a nemluv. Maji je dostat oni, hlupáku? Je to tak správné, Hedo?«

»Ano,« řekla Heda.

Rozloučil jsem se a Pavel mě doprovázel ke dveřím. Stál jsem na ulici a hlava se mi točila, měl jsem peníze, měl jsem na dlouhou dobu vystaráno. Tak tedy končí tento den. Otevřu si doma okno a budu dýchat letní vzduch, přijde kocour Tomáš mě poprosit, abych ho pohladil, budu se dlouho dívat ven, až se bude stmívat, a ještě pak se budu dívat do noci, budu myslet na Růženu a v kapsičce u kalhot, pečlivě složený a ukrytý, mě budou hrát peníze.

VIII

Seděl jsem s Tomášem na zahrádce, krčili jsme se, aby nás nebylo vidět z ulice, lidé by řekli, že se tady pová-lujeme, zatím co každý pracuje.

»Vidíš, Tomáši,« řekl jsem, »je to již jisté, že ses narodil na nešťastné planetě. Nejdříve tě všude vyháněli a tloukli, musil jsi utíkat před kameny, plechovkami a klacky, pak sis myslil, že si polepíš, když ses nastěhoval ke mně. Ale povídali, že mu hráli. Dověděl jsem se dnes, že tě pro-hlásili za nepřátelské zvíře, a nyní budeš sdílet můj osud, jestliže jim ovšem neutčeš. Těžko by tě asi chytali, umíš šplhat po stromech, zalézat do děr a skákat přes hřebyen střech. Nepotřebuješ ani papíry, nemáš občanskou legiti-maci. Ale nebuď zase příliš vypínavý, mají revolvéry a pušky, a to je velmi zlé.«

Seděli jsme u záhonu, na jehož konci vyrůstala květina, které se říká »měsíček«. Sedával jsem rád u této květiny, neměl jsem však rád její žlutou barvu, která mi připomínala pásky úředníků ve Sřešovicích, Tomáš ležel vedle mne v trávě, vypadal nyní lépe, ač mu línala srst, zpo-hodlněl, naučil se dlouhému poléhávání a jen málokdy se vydával na cesty.

»Mám peníze, Tomáši; odkud myslíš, že pocházely dnešní brambory a falešná jitrnice? A slibuji ti, že budeš jíst se mnou opravdové maso, protože mám hodně peněz a já ti musím vynahradit, že tě prohlásili za nepřátelské zvíře, aniž se tě zeptali na tvé mínění. Jen se musím někde